

ЛАРИСА ГУЛА,

асистент кафедри методики професійного навчання
Миколаївського Національного аграрного університету
orcid.org/0000-0002-5775-9478

Організація самостійної роботи студентів на принципах студентоцентризму у закладах вищої освіти.

Наша вітчизняна освіта протягом останніх років зазнала нового етапу реформування та наразі заклади вищої освіти (ЗВО) України імплементують у своїй роботі досить нові освітні стандарти, котрі передбачають сучасні методи викладання та навчання. Перехід від традиційного до студентоцентрованого підходу викладання передбачає новітню концепцію освіти, що є основоположним принципом болонських реформ в ЗВО та зміщує пріоритети в освітньому процесі з викладання (пасивної передачі знань) на навчання (активну освітню діяльність самого студента).

Проблема підвищення якості знань у ЗВО посідає одне з центральних місць в освітніх реформах нашої держави. Формування єдиного простору у вищій освіті, яке відбувається в сучасній інформаційній мережі знань, вмотивовує до підвищення професійних, соціальних та багатьох інших умов, вимог та форм навчального процесу, які мають попит на ринку праці. Саме тому підвищення адресності освітніх послуг і чітке позиціонування стандартів вищої освіти мають всебічно окреслити суспільне замовлення на фаховий профіль відповідного спеціаліста.

У зв'язку з цим були розроблені Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, головною метою яких є сприяння спільному розумінню забезпечення якісного навчання і викладання усіма стейкхолдерами [4].

Проблемі студентоцентрованого навчання приділено увагу вітчизняних науковців А. Мельниченка, Ю. Рашкевича, О. Шарова, А. Шудлота ін. Ключовим напрямом державної освітньої політики являється реформування

системи освіти на основі філософії людиноцентризму, котра увібрала в себе найважливіші ідеї гуманізму (В. Андрющенко, І. Зязюн, В. Кремень, Ю. Рашкевич та інші). Також, актуальними залишаються ідеї представників екзистенціалістської філософії К. Ясперса, М. Хайдеггера та ін., які зазначають, що у центрі уваги наукової думки має знаходитись саме людина, її свобода й активність.

У контексті філософії людиноцентризму значної уваги набуває студентоцентрований підхід – сучасна філософія освітньої діяльності, тобто, нове прочитання, нове сприйняття, нове трактування цінностей, котрі мають домінувати у стінах сучасного європейського вишу. Отже, тому перед ЗВО постає задача створення навчального середовища, яке має відповідати сучасним умовам розвитку освіти.

Тому одним з головних завдань ЗВО являється формування творчої особистості фахівця, котрий здатен до саморозвитку та креативної діяльності. Рішення цієї проблеми можливе тільки при переході від традиційної моделі навчання до інноваційної. Конче необхідно перевести студента з пасивного отримувача знань в активного їх творця, який здатний критично мислити, вміти планувати свої самостійні дії, виявляти ініціативу, сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його вірність, а також успішно знаходити вихід навіть з нестандартних ситуацій.

Студентоцентроване навчання – це процес ефективної трансформації освітнього середовища для студентів та інших осіб, що навчаються, метою якого є розширення їх автономії та здатності до критичного мислення на основі результативного підходу, що й передбачає нові підходи до розробки навчальних програм, викладання та навчання взагалі.

Отже, можна стверджувати, що при студентоцентрованому підході до навчання акцентується увага на критичному й аналітичному навчанні та розумінні, підвищується відповідальність та підзвітність студента, розширюється його автономія.

Одними з ефективніших форм самостійної роботи являється участь студентів у роботі наукових гуртків на кафедрах, тематичних семінарах, наукових дослідженнях, тощо. Результати своєї самостійної наукової діяльності студенти висвітлюють, наприклад, у рефератах, в яких доцільно, крім наукових результатів обґрунтувати суспільний інтерес для подальшої розробки відповідного наукового напрямку. Провідниками ідей соціальної відповідальності мають стати такі фахівці, що мають відповідну теоретичну підготовку.

Самостійну роботу студента, котра може включати підготовку до семінарів, практичних занять та контрольних робіт, науково-практичних конференцій, ділових ігор, дискусій, проблемних лекцій, рецензування наукових статей слід вибудовувати навчальну траєкторію з огляду на її мету і завдання.

Система керівництва індивідуальною самостійною роботою студентів повинна охоплювати такі важливі чинники: зрозуміле планування роботи, детальна організація виконання, проведення консультацій викладачем, систематичний контроль за поетапними та кінцевим результатами самостійної роботи студентів, оперативне доведення до відома студентів результатів оцінювання їх самостійної роботи [2].

Рух особистості студента в центр процесу вимагає змін багатьох чинників, у тому числі й характеру взаємин «викладач-студент». Слід зазначити, що при студентоцентрованому підході не зменшується, а змінюється роль викладача, адже він має стати для студента референтною особистістю. Сучасний викладач перетворюється на систематизатора та коректора знань, керівника студентів у процесі засвоєння відповідно нової інформації. Тепер він має забезпечити більш високий рівень набуття різних компетенцій, консультування та мотивації тих, хто навчається, з питань саме критичного відбору інформації, організації адекватних навчальних ситуацій тощо. Отже, партнерські стосунки між викладачем та студентом забезпечують кінцевий результат навчання – ефективне працевлаштування випускника.

Список літературних джерел:

1. Антропологічна філософія : цифровий ресурс. – Режим доступу: subject.com.ua/philosophy/osnovi/90.html
2. Гула Л. В. Студентоцентризований підхід до організації самостійної роботи студентів у ЗВО / Л. В. Гула // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 27., Том 2. – С. 157-161.
3. Павленко А.Ф. Тенденції розвитку та забезпечення якості вищої освіти // Вища освіта – шляхи розвитку та забезпечення якості. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 28.
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К. : ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.